

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№8

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB®
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 935 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-avgustda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golischeva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayeich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Smart-logistika texnologiyalarini joriy etish orqali oziq-ovqat mahsulotlarini yetkazib berish tizimini optimallashtirish (Toshkent viloyati misolida).....	14
Mavlanov Sobirjon Pardabayevich	
Tijorat banklarida korporativ boshqaruvning xalqaro tamoyillari asosida boshqaruv sifatini oshirish	20
Sattarov Umirzoq	
Современные банковские продукты	24
Хужамуратов Аббос Мардонович	
Amerika qo'shma shtatlarining ijtimoiy himoya tizimi.....	29
Abdullayeva Sayyora Aleksandrovna	
Совершенствование рынка услуг высшего образования как фактор повышения занятости населения в условиях цифровой экономики.....	33
Ибрагимов Тимур Ибодуллаевич, Асланова Дилбар Хасановна	
Iqtisodiy fanlarni o'qitishda interaktiv metodlarning qo'llanilishi va ularning samaradorligi.....	39
Kabulov Baxram Kuzibaevich	
Korxonalarda raqobat razvedkasi tizimlarini rivojlantirishda innovatsion raqamli texnologiyalarining o'rni.....	45
Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li	
O'zbekiston banklarida sun'iy intellekt foydalanish samaradorligini oshirish.....	51
Kamolov Sardorbek Davlatjon o'g'li	
Agrar korxonalar xo'jalik faoliyatida risklarni boshqarish bo'yicha samarali boshqaruv qarorlarini qabul qilishning metodologik asoslari.....	59
Baymirzaev Dilmurod Nematovich	
Основные направления инвестиционной политики Узбекистана в соответствии со стратегией-2030	66
Исомов Б. С.	
Tashish va saqlash xizmatlarini ko'rsatuvchi korxonalarda raqamli texnologiyalardan foydalanish holati.....	70
Rajabov Orzujon Mamasoliyevich	
Ijtimoiy infratuzilmani modernizatsiya qilishda DXSHning o'rni: madaniyat va sport sohasida imkoniyatlar	78
Baykalonov Jalil G'aybulloyevich	
Анализ состояния и перспективы развития активного и спортивного туризма в Узбекистане.....	93
Бойко Фарида Чингисовна, Ивонина Наталья Викторовна	
Переоценка и фальсификация стоимости имущества: международные практики, риски и пути решения.....	99
Мансурова Сайёра Бахтияровна	
Hudud sanoati tarkibiy o'zgarishlarini prognozlash usuli.....	106
Djumayev Farrux Toshmuratovich	
Углеродный след и декарбонизация промышленности Узбекистана: роль возобновляемой энергетики и международный опыт	111
Авезова Нилуфар Раббанакуловна, Ощепкова Эльвира Ахтемовна, С.М. Махмудов, А.А. Холиков, Авезова Нилуфар Раббанакуловна	
The process of developing startups based on management principles	119
Ilxamov Azizbek Yodgor o'g'li	
The impact of economic policy on non-performing loans: the case of Uzbekistan.....	126
Jalalov Mashkhurbek Gaybullo ugli	
Основные направления инвестиционной политики Узбекистана в соответствии со стратегией-2030	134
Исомов Б. С.	

Ko'p kvartirali uylarni boshqaruv organlari tomonidan aholiga sifatli xizmat ko'rsatishni qo'llab quvvatlashni takomillashtirish	138
Umarov Begzodbek Jaloldinovich	
O'zbekistonda iqtisodiyotni innovatsion rivojlantirishning institutsional asoslari.....	143
Fayzullayev Jonibek Negmatullayevich	
Davlat - xususiy sheriklik loyihalarining samaradorligini oshirish.....	150
Tursunov Imomnazar Egamberdiyevich, Hamroyev G'ayratjon Sultonovich	
O'zbekiston sug'urta bozorida hayot sug'urtasi xizmatlarining rivojlanish tendensiyalari va istiqbollari.....	155
Bazarov Zakir Xonqulovich	
Tijorat banklari likvidligini tartibga solish yo'llari.....	160
Tursunpo'latov Sohbnazar Kasimjon o'g'li, Nomozova Mohinur Maxmud qizi	
Atrof-muhit ifloslanishini kamaytirishda yashil moliya vositalarining roli: xalqaro tajriba va O'zbekiston imkoniyatlari	163
Yuldasheva Madina Tohir Qizi	
Geofazoviy ma'lumotlar asosida hududlarning farovonlik darajasini aniqlash	173
Toymasov Zufarjon Zokir o'g'li	
Методы и критерии оценки эффективности конкурентоспособности предприятия	179
Кучаров Абдор Сабижанович, Бобожонов Азиз Бабаханович, Алижанова Камила Тохир кизи	
Korxonalarda innovatsion jarayonlarni boshqarishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish.....	187
Narbeyeve Dilnoza Darvishaliyevna	
Development of entrepreneurship in Uzbekistan: management strategies in the context of economic reforms	192
Ibragimova Saida Ilkhomovna	
Aloqa korxonalari xizmat faoliyatida diversifikatsiya qilishning ilmiy baholash usullari va ulardan foydalanish.....	197
Tursunova Mastura Taxirovna	
Developing effective marketing strategies for tourism development in Uzbekistan	204
Fayzullayev Nodirbek Baxtiyor o'g'li	
Yakka tartibdagi tadbirkorlarni soliqqa tortish mexanizmlarini takomillashtirish masalalari.....	208
Yuldashev Yashnarjon Xolmirzayevich	
Yoshlar sanoat va tadbirkorlik zonalarida investitsiya loyihalarini bank kreditlari orqali moliyalashtirish.....	212
Jamalova Dilnoza Egamberdiyevna	
Цифровизации системы стратегического управления предприятий нефтегазовой отрасли Республики Узбекистан.....	217
Азимов Кабул	
Индекс устойчивости региона против бедности (poverty resilience index – pri): на примере бухарской области Республики Узбекистан (2024)	223
Мухамедова Мадинабону Мехридиновна	
Экономические аспекты внедрения цифровых технологий в полиграфии.....	230
Юсупхужаева Шахноза Музаффар кизи	
Mintaqalararo iqtisodiy hamkorlikni shakllantirish va barqaror rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari.....	233
Sattorov R. A.	
Web3'da real vaqt ma'lumot sinxronizatsiyasi — tarmoqdagi kechikishlar va ularni kamaytirish texnologiyalari.....	240
Raimov Ulugbek Yorqinbek o'g'li	
Tijorat banklarining likvidligini tartibga solish amaliyotining dolzarb masalalari	246
Sayfutdinov Bobur Nodirovich	
Tijorat banklarining investitsion jozibadorligini oshirish yo'llari.....	255
Yuldoshev Otabek Jovli o'g'li	

Tijorat banklarining investitsion faolligini oshirish yo'llari.....	261
Ortiqov Sidiqjon Xolmurodovich	
Innovatsion yondashuvlar orqali davlat xaridlarida iqtisodiy samaradorlikni oshirish	266
Kurbonbekov Sardorbek Ravshanovich	
Hududlarda barqaror rivojlanish nazariyalarining sanoat korxonalari faoliyatiga ta'siri	270
Sadriddinov Baxtiyor Shamsiddin o'g'li	
Turizm platformalarining raqobatbardoshligini oshirishda zamonaviy kontent va raqamli marketing strategiyalarining integratsiyalashgan yondashuvi.....	277
Dadamirzayev Sarvarbek Ulug'bek o'g'li	
Bank xizmatlarida innovatsion texnologiyalarni kengaytirish yo'nalishlari.....	283
Almosova Shohista Jobirovna	
Модели организации казначейства в ведущих стран мира.....	288
Сагдиев Равшан Сайфуллаевич	
Paxta-to'qimachilik klasterlari faoliyatini nazariy jihatlar va rivojlantirish yo'llari.....	302
B.Sh.Shadmanov	
Qurilish sanoatini rivojlantirishda tabiiy resurslardan kompleks foydalanishning ahamiyati.....	307
Yuldasheva Mexrunisa Kasimjan qizi	
Yangi O'zbekistonning "Yashil" iqtisodiyoti: qiyosiy tahlilning asosiy tendentsiyalari	313
Ro'ziyeva Dilfuza Toshmurovna	
Oliy ta'limda raqamli texnologiyalarning muammolari va uni bartaraf etish yo'nalishlari.....	318
Abduraxmanova Malika Abdujaparovna	
Namangan viloyatining Farg'ona vodiysi qo'shni hududlari bilan iqtisodiy hamkorligining hozirgi holati va rivojlantiruvchi omillari	323
Sattarov R.A.	
Desentralizatsiyalangan ma'lumot almashish protokollari: IPFS, Filecoin va Arweave tahlili	328
Raimov Ulugbek Yorqinbek o'g'li	
Transport xizmatlari ko'rsatish biznes-jarayonlarini raqamli transformasiya talablari asosida takomillashtirish.....	333
Komilov Asror Akmalovich	
Empowering the Future: Assessing the Role of Automation, Internet of Things (IoT), and Demand Management in Enhancing Energy Efficiency of Smart Grids.....	338
Khakimjanova Surayyo Khabibullayevna	
Ta'lim jarayonida sun'iy intellektdan foydalanish tajribalari (xalqaro va mahalliy misollar)	345
Madaminov Shoxruxbek Ma'rufjon o'g'li	
Zamonaviy sharoitlarda uy-joy fondini boshqarishning moliyaviy mexanizmini takomillashtirish	352
Inoyatova Durdona Shoxaydarovna, Karimova Aziza A'zamiddin qizi	
Mijozlar tajribasini yaxshilashda raqamli integratsiya strategiyalari: "O'zbektelekom" AK tajribasi.....	358
Islamov Javlon Rasulovich	
Tijorat banklari orqali jinoiy yo'l bilan olingan daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashish mexanizmlari.....	361
Rustamov Sunnatillo Rustamovich	
Yashil iqtisodiyot barqaror rivojlanish omili sifatida: Yevropa tajribasi.....	368
Turobjanov Murodjon Maxammadjanovich	
Ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikka erishishda kichik biznes va mahalla hamkorligi modellarini takomillashtirish	373
Murotov Nodir Xujamqulovich	
Xalqaro moliya institutlarining O'zbekiston bank sektori va iqtisodiyotiga ta'siri: YETTB faoliyati misolida tahlil.....	378
Alimov Azizbek Alievich	
Bankrotlik xavfini tahlil qilish modellari.....	386
Nasiriddinov Bahouddin Nuriddinovich	

Xizmat ko'rsatish korxonalarida sifat va samaradorlikni oshirishni takomillashtirish yo'llari.....	393
Burxonova Nargiza Mirshohid qizi	
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash jarayonida bank tizimi islohotlari va ularni boshqarish strategiyalari.....	400
Hamroyev Xurshid Jalilovich	
“Temir yo'l transportida MHXSni joriy etishning ahamiyati va milliy standartlar bilan taqqoslama tahlili”	405
Babaxalov Norbo'ta Eshnazarovich	
Banking and financial services in the process of economic development digitalization and its advantages and security of the process	409
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, Baxanurov Oqil Odil og'li	
Kichik biznesda moliyaviy barqarorlikni ta'minlashdagi asosiy muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari.....	416
Abduvosit Omonboyev	
“Futurologiya va mintaqaviy iqtisodiy transformatsiya: Markaziy Osiyoda O'zbekistonning strategik senariylari”	421
Siddiqov Abdusalom Abdumalikovich	
Kichik biznes subyektlarini bank kreditlari orqali qo'llab-quvvatlashning rivojlangan xorijiy davlatlar tajribalari.....	425
Irgasheva Nigora Akbarovna	
Туристская мобильность стран персидского залива как устойчивый и перспективный источник въездного туризма в Узбекистан	434
Додиев Феруз, Голышева Елена Вячеславовна	
Turistik erkin iqtisodiy zonalarda investitsiya loyihalarini amalga oshirish: Imkoniyatlar, muammolar va istiqbollar	443
Xoliqov Dostonbek Rustam o'g'li	
Oliy ta'limda davlat-xususiy sheriklik: moliyalashtirish modelini modernizatsiya qilish yo'nalishlari.....	449
Bozorov Alisher O'zimurotovich	
Xalqaro raqamli intergatsiya, raqamlashtirish sharoitida tijorat banklari faoliyati tahlili	455
Turapov Bahromjon Alisher o'g'li	
To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar – iqtisodiyot taraqqiyotining muhim omili.....	461
Mamatkulova Nodira Maxkamovna	
Davlat xaridlari ishtirokchilarining elektron-skoring tizimi.....	465
Mamasoliyev Abrorbek Abdug'ani o'g'li	
Qishloq xo'jalik korxonalarida melioratsiya xarajatlari xisobining muammolari va yechimlari.....	469
Baxriev Muxiddin Sheralievich	
O'zbek banklarining xarajatlar samaradorligini stoxastik chegara modelida baholash	481
Xannayev Sherzod	
Практические подходы к выявлению и оценке налоговых рисков на основе сегментации деятельности налогоплательщиков	490
Голубова Ольга Сергеевна, Элбаева Мукаддас Рашидовна	
Iqtisodiyot tarmoqlarida investitsiyalardan samarali foydalanishni tashkil etish chora-tadbirlari va investitsiyalarni jalb qilish istiqbollari.....	496
No'monjonova Muazzam Maxbubjon qizi	
Empowering the future: The impact of automation, iot, and demand management on energy efficiency in smart grids.....	501
Khakimjanova Surayyo Khabibullayevna	
Institutsional o'zgarishlar sharoitida aholi daromadlari tarkibining oshishi va daromadlar tengsizligini kamaytirishning istiqbolli yo'nalishlari	508
Ergasheva Nafisa Baxridinovna	
Международные индексы, определяющие цифровое развитие страны	513
Талъатова Диёра Боходир кизи	

Sog'liqni saqlash sohasida davlat-xususiy sheriklik instituti orqali investitsiya loiyhalarini moliyalashtirishda moliyaviy-iqtisodiy samaradorligini baholash metodologiyasi	517
Karabayev Sanjar Abdusamatovich	
Управление качеством в технологических стартапах: Баланс между скоростью и надежностью	527
Хамидуллина Гульнора Рафкатовна, Раджабов Темур Рустамович, Носиров Илхом Аббосович	
Namangan viloyatida iqtisodiy integratsiyani jarayonida eksport va import operatsiyalarining tahlili	535
Adashev Azimjon O'rinboyevich	
Korxonalarda kadrlar tayyorlash ijrosidagi mavjud muammolar va kadrlar siyosatining takomillashtirib borish xususiyatlari	541
Mamatqulov Rustam Muxammadkarimovich	
Yashirin iqtisodiyot tushunchasi, turlari va shakllanish omillari hamda uning iqtisodiyotga ta'siri.....	546
Malikov Abdulaziz Toxirjon o'g'li, S.A. Zakirova	
The purpose of assessing a person's entrepreneurial capacity is to classify their quality characteristics	562
Mansur Matkarimov, Qaxramon Madraximov, Sherjon Sherjonov, Jahongirbek Nurjonov	
Challenges in enhancing the efficient use of economic resources in agriculture within an innovative economy framework.....	568
Nodira Abdullayevna Eshquvattova	
Оценка эффективности существующих методов стратегического управления проектами	573
Мансурова Севара Мансуровна	
Создаются благоприятные условия для индивидуальных предпринимателей и самозанятых лиц	577
Батыров Фархад Бакитович	
Sug'urta kompaniyalarining moliyaviy barqarorligini oshirish metodologiyasini takomillashtirish yo'llari.....	593
Haqberdiyev Bekzod O'ktamovich	
Toshkent viloyatida metal bozorining rivojlanishi va unda kichik biznesning o'rni	600
Musayeva Shoirazimovna	
Mechanisms for ensuring employment in the services sector through the development of small business and private entrepreneurship.....	606
Turabekov Sokhibjon Sherboy ugli, Abdukhalikov Ulugbek Abdukhalikovich	
Tijorat banklarini raqamlatirish sharoitida inson resurslarini boshqarishning innovatsion yondashuvlari (BRB misolida)	611
Azimov Asrorjon Muzaffarjonovich	
The importance and current state of accounting and auditing of liabilities in enterprises	616
Khaliqnazarova Gulnaz Jalgasbay qizi	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikda xotin-qizlarning barqaror bandlik darajasining ekonometrik tahlili.....	622
Xoliyorova Shoxista Qahramon qizi	
Moliyaviy bozor ishtirokchilari faoliyatini samarali boshqarishda innovatsion moliyaviy vosita va metodlarning qo'llanilishi.....	627
Hotamqulova Madina Sanjar qizi	
Oliy ta'limga investitsiya kiritishning asosiy shakl va mexanizmlari	631
Almardanov Ulug'bek Qudrat o'g'li	
"Yashil" iqtisodiyotning metodologik asoslari.....	635
Babakulov Bahromqul Mamatkulovich, Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, Boymurodov Jonon Komiljonovich	
O'zbekiston sharoitida davlat xaridlarini yanada rivojlantirish istiqbollari	641
Turganbaev Nursulton Bayram uli	

Tijorat banklarida jismoniy shaxslarga ko'rsatiladigan xizmatlar raqamli transformatsiyaning joriy holati tahlili	645
Qurbonov Alisher Samadovich	
Инновационные формы сотрудничества образования и индустрии для формирования компетенций в сфере устойчивого туризма: Опыт и перспективы Узбекистана.....	653
Бухарова Нигора Газиевна	
Muzey sohasida tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlar nazariyasi va ularni madaniy meros va muzeyshunoslik sohasiga tatbiq etish	657
Asadova Nigora Mehridin qizi	
Internet banking adoption in Uzbekistan	661
Karimov Erkin Yusubovich	
Elektron tijorat O'zbekiston va Xitoy raqamli iqtisodiyotini rivojlantirish drayveri sifatida	665
Samedinov Timur Selyametovich	
Yuridik shaxslar birlashuvi orqali amalga oshiriladigan xufyona soliqlardan qochish sxemalarini moliyaviy instrumentlar bilan bartaraf etish yo'llari	671
To'rayev Dilshod Xasanovich	
O'zbekiston shahar ekoturizmida raqamli egizak texnologiyalarining iqtisodiy potentsiali	683
Esonboyev Baxodir Bakir o'g'li	
Yengil sanoatni rivojlanishtirishning mintaqaviy xususiyatlari	687
Fuzaylov Sarvar Abdusamatovich	
Tijorat banklarining depozit siyosatiga ta'sir qiluvchi omillar	693
Komilova Mukammal Shavkatovna	
Tadbirkorlik subyektlari faoliyatini mikromoliyalashtirish bilan bog'liq muammolar	697
Tojiyev Javlonbek Rustamovich	
Ishbilarmonlik muhitini baholashning metodologiyalari tahlili	704
Nabieva Nilufar Nabi qizi	
Jismoniy shaxslarning daromadlariga deklaratsiya asosida soliq solish mexanzmini takomillashtirish	715
Ibragimov Zafar Ismailovich	
Yashil marketing yordamida moda sanoatida mijozlar ehtiyojini samarali qondirish.....	723
Xalilova Nafisa Komilovna	
Targetlangan iqtisodiy siyosat orqali kambag'allikka qarshi kurash	727
Baratov J.N.	
Globallashtirish sharoitida O'zbekiston iqtisodiyotining modernizatsiyasi va strategik rivojlanish yo'nalishlari	733
Ibrohimov Boburmirzo Baxtiyor o'g'li	
Sug'urta kompaniyalarining innovatsion faoliyati tahlili va moliyalashtirish samaradorligini aniqlash yo'nalishlari	738
Baxronova Shaxodat Baxshuloyevna	
Yo'lovchi tashish sohasida autsorsingni qo'llash istiqboli	744
Kaxarova Nilufar Yerkinjovna	
Ta'lim klasterlari faoliyatining barqaror taraqqiyotdagi o'rni.....	748
Imamova Nilufar Asamutdinovna	
Xizmatlar eksportini rivojlanishining zamonaviy tendensiyalari.....	753
Alixonov Mirzoulug'bek Pahlavonjon o'g'li	
O'zbekistonda suv resurslaridan oqilona foydalanishda soliq mexanizmlari ta'sirini oshirish masalalari	759
Boymurotov Sodiq Rozziqovich	
Влияние состояния матери и факторов среды на развитие аллергии у детей грудного возраста.....	766
Закирова Бахора Исламовна	
Роль стандартов устойчивого развития МСФО в трансформации экономики тюркских стран	771
Маткаримов Давронбек Матякубович	

Sanoat korxonalarining atrof-muhitga ta'sirini baholashda iqtisodiy mexanizmlarni takomillashtirish	776
Sarvinov Alisherovna Radjabova	
Neft-gaz sanoatida amalga oshirilayotgan investisiya loyihalarida mahalliy kontent ulushini oshirish masalalari	779
Umurzakov Jamoliddin Sherbekovich	
Sanoat korxonalarida mahsulot raqobatbardoshligini oshirish yo'nalishlari	784
Naimxonov Ma'rufxon Zokirxon o'g'li	
Qishloq xo'jaligi korxonalari monitoringida raqamli texnologiyalardan foydalanishda xorij tajribasi	788
Yusupov Nizomiddin Ro'zimurod o'g'li	
Mintaqa sanoat korxonalarining strategik marketing faoliyatining tahlili	793
Kaytboyeva Nigora Bakmatovna	
Soyabon bandlarining xorijiy investorlarni himoya qilish uchun O'zbekiston huquqiy tizimiga integratsiyalashuv zaruriyati	805
Alisherova E'zoza, N.X. Rahmonqulova	
Tadbirkorlik subyektlarini kreditlashda tijorat banklari faoliyatining zamonaviy yondashuvlari	812
Urinboyev Abrorbek Maxmudjonovich	
Temir yo'l vokzallarida qo'shimcha xizmatlarni tashkil etishni samaradorligini oshirish yo'llari	817
Iskandarov Kudrat Shuxratovich	
Tijorat banklari tomonidan kreditlash mexanizmining ilmiy jihatlar va nazariy yondashuvlari	822
Kaxxarov Ulug'bek Xalmatovich	
Международная правосубъектность МНПО: институционализация влияния неправительственных организаций в формировании международных экологических и экономических норм	827
Хидоятлов Бурхон Ғайрат ўғли, С.М. Адилходжаева	
Yengil sanoat korxonalari mahsulotlarini narxlashtirish strategiyalari	831
Ravshanbekov Oybek Rustambek o'g'li	
Yevropa ittifoqi va markaziy osiyo mamlakatlaridagi soliq siyosatining inklyuziv rivojlanishdagi o'rni va omillarining qiyosiy tahlili	837
Hakimov Feruz Xurshid o'g'li	
Mintaqa turizmini rivojlantirishda raqamli marketing vositalaridan mijozlar qoniqishini kompleks baholash uslubiyati	846
Ilhamova Zarnigor Po'latjon qizi	
Mintaqaviy eksport samaradorligiga innovatsion yondashuvlarning ta'sir omillarini tadqiq etish	851
Ibadullayev Ergash Bakturdiyevich	
Buxoro viloyatida ichki turizmning hozirgi holati va istiqboldagi rivojlanish yo'llari	857
Azimov Otabek Xudayberdievich	
Tashqi bozorlarga integratsiyalashuv jarayonlarining mintqa iqtisodiyotining o'sishga ta'siri bo'yicha qarashlar	862
Ozodova Farida Zarif qizi	
Tijorat banklari moliyaviy barqarorligini ta'minlashni boshqarish strategiyalari	866
Madaminov Bekzod Allayorovich	
Qo'shilgan qiymat solig'i ma'murchiligini raqamlashtirishni takomillashtirish metodologiyasi jarayonlari	872
Muxammadov Nodir Karimovich	
O'zbekiston eksport salohiyatini soliqlar yordamida rag'batlantirish	880
Mahmudova Sevara Rahmat qizi	
Yashil moliyalashtirishda moliyaviy instrumentlar	883
Abduraxmonov Alimardon Sodiq o'g'li	
Сравнительный анализ правовых инструментов контроля трансфертного ценообразования в налоговой, таможенной и антимонопольной сферах	887
Бекзод Умматов	

Yaponiya startap tajribasini O'zbekiston sharoitida tatbiq etish istiqbollari	892
Xazratova Shohsanam Xasanboy qizi	
Рейтинг Республики Узбекистан по индексу развития электронного правительства	898
Умарова Дурдона Абдуманнабовна	
Etnomadaniy turizm tushunchasi va uning mazmun-mohiyati	905
Qilichova Orzigul Zafar qizi	
Пути адаптации международных требований к капиталу в страховом секторе Узбекистана	910
Эргашева Фарангиз Шерзод кизи	
Tijorat banklarida raqobatbardoshlikni belgilovchi omillar va ularning ta'siri tahlili	916
Shamsiyev Nurbek Fazliddin o'g'li	
Tijorat banklarida muammoli investitsion kreditlarning yuzaga kelish sabablari va ularni bartaraf etish yo'llari	921
Melikov Otabek Maxmadaminovich	
Tanlangan xalqaro mehmonxona tizimining boshqaruv uslubini tahlil qilish (Hilton mehmonxona tarmog'i misolida)	926
G'olibjon Abdiraxmanovich G'aniyev	

TANLANGAN XALQARO MEHMONXONA TIZIMINING BOSHQARUV USLUBINI TAHLIL QILISH (HILTON MEHMONXONA TARMOG'I MISOLIDA)

G'olibjon Abdiraxmanovish G'aniyev

Namangan davlat universiteti

Menejment kafedrası dotsenti

E-mail: Golibganiyev558@gmail.com

ORCID: [0000-0003-1210-5427](https://orcid.org/0000-0003-1210-5427)

Annotatsiya: Ushbu maqolada dunyodagi yetakchi mehmonxona tarmog'i bo'lgan Hilton mehmonxona tarmog'ining 2020—2024-yillardagi moliyaviy faoliyati tahlil qilinadi. Tadqiqotda kompaniyaning asosiy daromad manbalari — xona ijarasi, menejment va franchayzing xizmatlari, shuningdek, operatsion xarajatlar, ishchi kuchi va marketing xarajatlari o'rganildi. Moliyaviy ko'rsatkichlar asosida daromad va xarajatlar o'rtasidagi muvozanat, foydalilik darajasi va o'sish sur'atlari aniqlanib, kompaniyaning iqtisodiy barqarorligi baholandi. Tadqiqot natijalari Marriott kompaniyasining pandemiyadan keyingi tiklanish strategiyasi muvaffaqiyatli bo'lganini ko'rsatadi. Xulosa qismida kompaniyaning kelgusi rivojlanishi uchun zarur tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: Daromad, xarajat, zararsizlik nuqtasi, sof foyda, foyda, regssiya, korrelyatsiya, dispersiya, franchayzing, royalti.

Abstract: This article analyzes the financial activities of the Hilton Hotel Network, the world's leading hotel network, from 2020-2024. The study examined the company's main sources of income — room rental, management and franchising services, as well as operating costs, labor and marketing costs. Based on financial indicators, the balance between income and expenses, the level of utility and growth rates were determined, and the economic stability of the company was assessed. The results of the study suggest that Marriott's post-pandemic recovery strategy was successful. The summary section provides the necessary recommendations for the future development of the company.

Key words: Income, cost, point of harmlessness, net profit, profit, regulation, correlation, dispersion, franchising, royalty.

Аннотация: В данной статье анализируются финансовые показатели ведущей мировой сети отелей Hilton за 2020–2024 годы. В исследовании рассматриваются основные источники дохода компании: аренда номеров, управленческие и франчайзинговые услуги, а также операционные расходы, расходы на оплату труда и маркетинг. На основе финансовых показателей определены баланс доходов и расходов, рентабельность и темпы роста, а также дана оценка экономической устойчивости компании. Результаты исследования свидетельствуют об успешности стратегии восстановления Marriott после пандемии. В заключении представлены необходимые рекомендации по дальнейшему развитию компании.

Ключевые слова: Доход, себестоимость, точка безубыточности, чистая прибыль, прибыль, регрессия, корреляция, дисперсия, франшиза, роялти.

KIRISH

Mehmonxona biznesi global iqtisodiyotning muhim tarmoqlaridan biri hisoblanadi. Bu soha nafaqat sayyohlik bilan chambarchas bog'liq, balki yirik investitsiyalar va ishchi o'rinlari yaratishda ham katta rol o'ynaydi. Hilton mehmonxona tarmog'i (Hilton Hotels & Resorts) — dunyodagi eng yirik va taniqli mehmonxona brendlardan biri bo'lib, 1919-yilda Conradd Hilton tomonidan tashkil etilgan. Hilton tarmog'i nafaqat o'ziga xos mehmonxonalar, balki turli darajadagi xizmatlar va mehmonlar uchun keng imkoniyatlar taqdim etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

K.Seo va hammualliflar[4] tadqiqotida aktivlarga yengil ("asset-light") modelni mehmonxona kompaniyalari uchun dinamik imkoniyat sifatida talqin etadi. Tadqiqot murakkab va o'zgaruvchan muhitlarda (siklik talab,

xizmatlar sektori xususiyatlari) bu modelning samaradorligini nazariy va empirik asoslaydi: real aktivlarni kamaytirish hisobiga kengayish tezlashadi, risk diversifikatsiyalanadi, kapital samaradorligi ortadi. Hilton kabi tarmoqlarning franchayzing va boshqaruv shartnomalariga tayangan “asset-light” kursi aynan shu mexanizmlar orqali natija berishini ko’rsatadi.

M.Fernández-Barcala va boshqalar[5] maqolasida ALFO (asset-light va fee-oriented) strategiyasida franchayzing va boshqaruv shartnomasi tanlovining xizmat sifati hamda onlayn reytinglarga ta’sirini tahlil qiladi. Natijalar shuni ko’rsatadiki, murakkab koordinatsiya va yuqori standart talab qilinadigan segmentlarda boshqaruv shartnomalari yaxshiroq natija beradi, masshtablash va mahalliy tadbirkor tashabbusi muhim bo’lganda esa franchayzing foydali. Hilton portfeli (brendlar kesimida) ushbu ikki mexanizmni kontekstga mos aralashtirib, obro’ va sifatni boshqaradi.

P.Bohdanowicz[6] o’z ilmiy ishida Hilton International va Scandic bo’yicha Hilton Environmental Reporting (HER) tizimini chuqur o’rganadi. Maqola HER orqali resurs sarfi, chiqindilar, energiya samaradorligi kabi ko’rsatkichlar muntazam monitoring va benchmarking qilinishi, xodimlarga tezkor “feedback loop” yaratilishi va CSR (korporativ ijtimoiy mas’uliyat)ning operatsion jarayonlarga institutsional tarzda tikilishi jarayonini hujjatlashtiradi. Bu yondashuv boshqaruv uslubida ekologik mas’uliyatni standartlarga aylantirish orqali Hilton madaniyatini mustahkamlashini ko’rsatadi.

J.O’Neill va M.Carlbäck[7] tadqiqotida AQSh bo’yicha 51 mingdan ortiq obyektning uzoq siklli ma’lumotlarini tahlil qilib, brendli mehmonxonalar doimiy ravishda yuqori bandlik (occupancy)ga erishishini, mustaqil mehmonxonalar esa ko’pincha ADR/RevPARda ustun bo’lishini ko’rsatadi. Biroq iqtisodiy pasayish davrida brendlar NOI bo’yicha nisbiy afzallikni saqlab qoladi. Xulosa: brend tizimlari (loyallik, daromadlarni boshqarish, standartlar) riskni pasaytiradi — bu Hiltonning ko’p brendli, qat’iy standartlarga tayangan boshqaruv uslubining iqtisodiy asosidir.

A.Mattila va J.O’Neill[8] brend strategiyasining mehmon qoniqishi hamda xona daromadlariga (occupancy, ADR) kechikkan ta’sirini brend darajasida ko’rsatadi; shuningdek, franchayzing ulushi yuqori brendlarda qoniqish → daromad bog’liqligi zaiflashishini topadi. Bu natijalar Hilton singari asset-light va keng franchayzing tarmog’iga ega brendlar uchun xizmat sifatini barqarorlashtiruvchi nazorat va o’qitish tizimlari (standart operatsion tartiblar, auditlar)ni kuchli ushlab turish zarurligini anglatadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda quyidagi usullar qo’llanildi:

1. Moliyaviy hisobning ikkinchi darajali ma’lumotlar tahlili: Kompaniyaning 1998 va 2024-yillardagi yillik hisobotlari, moliyaviy bayonotlari (Income Statement, Balance Sheet) va investorlar uchun taqdimotlar o’rganildi.

2. Moliyaviy ko’rsatkichlar tahlili: Daromad, sof foyda, operatsion xarajatlar, foydalilik koeffitsiyenti kabi asosiy moliyaviy ko’rsatkichlar solishtirildi.

3. Tendensiyalarni aniqlash: Yillik o’sish sur’atlari va xarajat strukturasidagi o’zgarishlar aniqlanib, grafik tahlillar qilindi.

Mehmonxona tizimi – bu mehmonxona xo’jaligining barcha operatsion, xizmat ko’rsatish, boshqaruv va texnologik jarayonlarini yagona muvofiqlashtirilgan struktura doirasida tashkil etishdir. Bu tizim orqali mijozlarga yuqori sifatli xizmat ko’rsatish, xodimlar faoliyatini tartibga solish va korxonaning iqtisodiy samaradorligini oshirish maqsad qilingan.

Mehmonxona tizimi asosan quyidagi tarkibiy qismlardan iborat bo’ladi:

- Reseptsiya va joylashtirish xizmati
- Xona xizmati va tozalik bo’limi (Housekeeping)
- Ovqatlanish xizmati (F&B – Food & Beverage)
- Marketing va mijozlar bilan ishlash bo’limi
- Xavfsizlik, texnik xizmat va IT bo’limlari
- Buxgalteriya va moliyaviy nazorat

Mehmonxona tizimining asosiy maqsadlari:

- Mijoz ehtiyojlarini maksimal darajada qondirish;
- Sifatli, standartlarga mos xizmat ko’rsatish;
- Mehmonxona faoliyatini muvofiqlashtirish va avtomatlashtirish;
- Xodimlar ishini optimallashtirish;
- Iqtisodiy samaradorlikka erishish;
- Brend obro’sini oshirish.

TAHLIL VA NATIJALAR

1-jadval. Mehmonxona tizimlari hajmi, joylashuvi va xizmat darajasiga ko'ra turlicha bo'lishi mumkin:

Tizim turi	Tavsifi
Yagona mustaqil mehmonxona	Birgina mehmonxona korxonasi, o'z strategiyasi asosida ishlaydi.
Zanjirli (chain) tizim	Bir nechta mehmonxonalarni o'z ichiga olgan yirik tarmoq (Hilton, Marriott).
Franchayzing asosidagi tizim	Mahalliy investor brend nomidan xizmat ko'rsatadi.
Klaster tizimi	Bir shaharda yoki hududda bir nechta mehmonxona yagona boshqaruvga ega.

Axborot texnologiyalari roli. Zamonaviy mehmonxona tizimlarida PMS (Property Management System), CRM tizimlari, Channel Manager, online bron tizimlari, AI va big data texnologiyalari faol qo'llaniladi. Ular quyidagilarga xizmat qiladi:

- Xonalarni bron qilish va boshqarish;
- Mijozlar ma'lumotlarini saqlash va tahlil qilish;
- Xizmatlarni avtomatlashtirish;
- Narxlarni dinamik tarzda boshqarish;
- Onlayn mijozlar tajribasini yaxshilash.

5. Mehmonxona tizimining samarali ishlash omillari:

- Malakali va sadoqatli xodimlar;
- Innovatsion boshqaruv yondashuvi;
- Brend standarti va korporativ madaniyat;
- Mijozlarga yo'naltirilgan xizmat ko'rsatish;
- Davlat yordami va infratuzilma rivojlanishi.

Mehmonxona tizimi – bu faqatgina xonalarni ijaraga berish emas, balki murakkab xizmat ko'rsatish, boshqaruv va strategik rejalashtirishni o'z ichiga olgan multifunksional tizimdir. Raqobatbardosh mehmonxona tizimi yaratish uchun, uni doimiy ravishda zamonaviy texnologiyalar bilan yangilash, xizmat sifatini oshirish va mijoz ehtiyojiga moslashtirish zarurdir.

Hilton mehmonxona tarmog'ining boshqaruv modeli. Hilton Worldwide Holdings Inc. – bu dunyodagi eng yirik va obro'li mehmonxona tarmoqlaridan biri bo'lib, 1919-yilda Konrad Hilton tomonidan asos solingan. Hozirda Hilton brendi 120 dan ortiq mamlakatda 7,000 dan ziyod mehmonxona va 1 milliondan ortiq mehmonxona xonalarini o'z ichiga oladi. Global mehmonxona sanoatida Hilton kompaniyasi eng yirik va muvaffaqiyatli tarmoqlardan biri sifatida e'tirof etiladi. Uning boshqaruv tizimi zamonaviy menejment tamoyillari, strategik rejalashtirish, xizmat ko'rsatishdagi innovatsion yondashuvlar, mahalliy bozorga moslashish imkoniyatlari va raqamli texnologiyalarni keng qo'llash orqali shakllangan. Kompaniya o'zining boshqaruv modelida:

- Markazlashtirilgan strategik boshqaruv;
- Desentralizatsiyalashgan amaliy boshqaruv prinsiplariga asoslanadi,

bu esa Hiltonning global brendni saqlab qolish bilan birga mahalliy bozor talablariga moslashishiga imkon beradi. Boshqaruvning ushbu kombinatsiyasi kompaniyaning dunyo bo'ylab muvaffaqiyatli faoliyat yuritishini ta'minlamoqda. Kompaniya markaziy boshqaruv orqali strategik yo'nalishlarni belgilaydi, umumiy brend siyosatini ishlab chiqadi va uni barcha mehmonxonalarga tatbiq etadi. Shu bilan birga, har bir mehmonxona o'zining mahalliy bozoriga moslashtirilgan operatsion qarorlar qabul qilish imkoniyatiga ega. Bu yondashuv Hiltonga global standartlarni saqlab qolish va mahalliy ehtiyojlarga moslashish imkonini beradi.

Mehmonxona tarmog'i o'zining boshqaruv modelida franshizani keng qo'llaydi. Franshiza modeli Hiltonning global brendini tez tarqatish imkonini yaratadi, shu bilan birga, mustaqil tadbirkorlarga o'z mehmonxonalarni boshqarishga imkon beradi. Franshizalar Hiltonning yuqori xizmat standartlariga rioya qilishni majburiy qilgan holda, mahalliy operatsion qarorlarni qabul qilishda muayyan darajada mustaqillikni ta'minlaydi.

Hilton quyidagi mashhur brendlarni o'z ichiga oladi:

- Waldorf Astoria
- Conrad Hotels & Resorts
- Hilton Hotels & Resorts
- DoubleTree by Hilton
- Canopy by Hilton
- Hampton by Hilton
- Hilton Garden Inn

- Tru by Hilton
- Homewood Suites
- Embassy Suites, va boshqalar (2-jadval).

2-jadval. Hilton mehmonxona tizimining boshqaruv modeli tahlili

Tarkibiy element	Tavsifi	Afzalliklari
Boshqaruv modeli turlari	1.Egallik (Ownership) 2.Menejment shartnomasi (Management Contract) 3. Franchayzing	- Moslashuvchanlik - Kengayishda tezlik - Brend nazoratining saqlanishi
Innovatsion yondashuvlar	Hilton Honors ilovasi Raqamli kalitlar CRM tizimi Operational Excellence Platform	- Mijozlar ehtiyojiga moslashtirish - Operatsion samaradorlik - Avtomatlashtirilgan nazorat
Xodimlar siyosati	“Team Member” konsepsiyasi Doimiy treninglar Sodiqlik dasturlari	- Malakali kadrlar - Xizmat sifati yuqoriligi - Xodimlar aylanishining pastligi
Mijozga yo'naltirilgan yondashuv	Hilton Experience konsepsiyasi Individual xizmatlar	- Mijozlarning sodiqligi - Ijoiy reytinglar - Doimiy mehmonlar sonining ko'payishi
Barqarorlik strategiyasi	Travel with Purpose dasturi Atrof-muhitni muhofaza qilish Energiya tejash	- EKO-imijni shakllantirish - Mahalliy hamjamiyatlarni qo'llab-quvvatlash
Global va lokal uyg'unlik	Mahalliy madaniyatga moslashuv Hududiy ehtiyojlarga mos xizmatlar	- Har bir bozor uchun individual yondashuv - Xizmat sifati saqlanib qoladi

Hilton tarmog'i turli boshqaruv shakllarini — franchayzing, boshqaruv shartnomalari va to'liq egalik kabi modellarni qo'llaydi. Franchayzing modeli kompaniyaga kengayish imkonini berib, filiallarga mustaqil boshqaruv erkinligini yaratadi, biroq brend nomidan foydalanish va xizmat standartlariga qat'iy rioya qilish majburiyatini yuklaydi. Boshqaruv shartnomalari orqali esa Hilton o'z nomidan boshqaruvni olib boradi, lekin mulk boshqa tashkilotga tegishli bo'ladi. Bu model kapital talabini kamaytirgan holda global kengayishga xizmat qiladi.

Hilton tizimining afzalliklari sifatida:

Global brend kuchi

- Hilton nomi xalqaro miqyosda ishonchli va yuqori sifat bilan bog'liq.
- Har bir brend segmenti o'z auditoriyasiga moslashtirilgan.

Axborot texnologiyalariga asoslangan boshqaruv

- Hilton Honors CRM – sodiqlik dasturi orqali mehmonlar haqida ma'lumotlar to'planadi va individual xizmat taklif etiladi.

- AI & Big Data – mijozlar odatlariga qarab xizmatlarni moslashtirish.
- Mobile Key, Digital Check-In/Out – mijozlar ilova orqali xizmatlardan foydalanishi mumkin.
- Operatsion samaradorlik
- SOP (Standard Operating Procedures) asosida ishlaydigan boshqaruv.
- Globallik bilan birga mahalliy xususiyatlar hisobga olinadi.

Hilton korporatsiyasi o'zining iqtisodiy barqarorligi va yuqori daromadlilik bilan xalqaro mehmonxona industriyasida yetakchi o'rinni egallaydi. U quyidagi strategik ustunliklar orqali o'z iqtisodiy maqomini mustahkamlab kelmoqda.

Franchayzing modeli ustunligi

- Hilton mehmonxonalarining qariyb 70% franchayzing asosida ishlaydi.
- Bu kompaniyaga katta kapital sarf qilmasdan kengayish imkonini beradi.

Brendlar diversifikatsiyasi

- Hilton arzon segmentdan (Tru by Hilton) tortib ultra-luxury (Waldorf Astoria) gacha bo'lgan 20 ga yaqin brendga ega.

- Har xil mijoz segmentlariga xizmat ko'rsatish orqali daromad bazasi kengaytiriladi.

Sodiqlik dasturi – Hilton Honors

- 150 milliondan ortiq a'zo foydalanuvchi.
- Takroriy bron qilish, mijozni saqlab qolish darajasini oshiradi.
- Raqamlashtirish va CRM strategiyasi

- Operatsion xarajatlarni kamaytiradi (AI, self-service ilovalar, Digital Key).
- Mijozlarga real vaqt rejimida xizmat ko'rsatish imkoniyati.

Hilton xalqaro mehmonxona tizimi o'zining barqaror iqtisodiy ko'rsatkichlari, ilg'or boshqaruv modeli va keng franchayzing tarmog'i bilan mehmonxona industriyasida yetakchi brend bo'lib qolmoqda. Hilton boshqaruv modelida innovatsion texnologiyalar ham muhim rol o'ynaydi. Kompaniya xizmat ko'rsatish jarayonlariga raqamli texnologiyalarni keng joriy etgan masalan;

- Mijozlar Hilton Honors ilovasi orqali xonalarni onlayn bron qilish;
- Raqamli kalit orqali xonaga kirish;
- Virtual yordamchi orqali xizmatlarga buyurtma berish imkoniyatiga ega.

Ushbu raqamlashtirish jarayoni mehmonlar tajribasini soddalashtiradi, inson resurslariga bo'lgan ehtiyojni kamaytiradi va xizmat ko'rsatishdagi aniqlik va tezlikni oshiradi.

Xizmat sifati nazorati Hilton boshqaruv tizimining asosiy ustunlaridan biri hisoblanadi. Kompaniya mijozlarning fikr-mulohazalari asosida doimiy tahlil va baholash jarayonlarini olib boradi. Buning uchun zamonaviy CRM tizimlari va mijoz tajribasi (Customer Experience) monitoringi yo'lga qo'yilgan (3-4-jadval).

3-jadval. Hilton daromadining asosiy manbalari (2024-yil asosida)

Daromad manbasi	Ulushi (%)	Izoh
Franchayzing to'lovlari	36%	Brenddan foydalanganlik uchun doimiy to'lovlar
Boshqaruv shartnomalari orqali	26%	Egasi bo'lmagan, lekin Hilton tomonidan boshqariladigan mehmonxonalar
Egasi bo'lgan mehmonxonalar	20%	Kompaniyaning o'ziga qarashli mehmonxonalar
Sodiqlik dasturlaridan tushum	10%	Hilton Honors orqali xizmatlar va sheriklikdan daromad
Boshqa xizmatlar (marketing, IT)	8%	Qo'shimcha xizmatlar (CRM, PMS, treninglar)

4-jadval. Umumiy ko'rsatkichlar (so'nggi yillik asosiy tahliliy ma'lumotlar asosida)

Ko'rsatkich nomi	2023-yil oxiri holatiga (yakuniy ma'lumotlar asosida)
Umumiy daromad (revenue)	\$10,2 milliarddan ortiq
Foyda (net income)	\$1,2 milliard
Dunyo bo'yicha mehmonxonalar soni	7 300 dan ortiq
Xonalar soni	~1,15 millionta
Faoliyat yuritayotgan mamlakatlar	125+
Ishchilar soni	160 000 dan ortiq (to'g'ridan-to'g'ri)

Innovatsion boshqaruv amaliyoti

Hilton o'z boshqaruv tizimida raqamli texnologiyalar va innovatsion yondashuvlardan keng foydalanadi. Jumladan (5-jadval):

5-jadval

Innovatsion texnologiya	Tavsif	Ta'sir yo'nalishi	Natija
Hilton Honors ilovasi	Xonalarni bron qilish, raqamli kalit, chek-in/out	Mijoz qulayligi va sodiqligi	Tezkor xizmat, yuqori reytinglar
Digital Key	Telefon orqali eshik ochish	Kontaktlarsiz xizmat	Gigiena va xavfsizlik, zamonaviy imidj
CRM Customer (Relationship Management tizimi)	Mijozlar bazasi, individual yondashuv	Marketing va mijoz ehtiyojini anglash	Sodiqlikni oshirish, maqsadli takliflar
Operational Excellence platformasi	Ichki boshqaruv va xizmat sifati monitoring qilish	Operatsion samaradorlik	Xatoliklarni kamaytirish, xizmatda barqarorlik
AI va Big Data	Sun'iy intellekt, ma'lumot tahlili, chatbotlar	Narx siyosati, mijoz ehtiyojlarini bashoratlash	Dinamik narxlash, personalizatsiya
Xodimlar boshqaruvi platformasi	Treninglar, jadval muvofiqlashtirish, ichki aloqa	Kadrlar sifati va motivatsiyasi	Malakali xizmat, xodimlarning ishdan qoniqishi

Shuningdek, Sustainability modeli (Travel with Purpose) – bu model atrof-muhitga salbiy ta'sirni kamaytirish, energiyani tejash, chiqindilarni qayta ishlash va mahalliy hamjamiyatlar bilan ishlash orqali barqaror rivojlanishni ta'minlaydi. Har bir mehmonxona mijozlar fikrini real vaqt rejimida kuzatadi va aniqlangan muammolarga tezkor yechim topishga intiladi. Bu tizim Hiltonning xizmat ko'rsatishdagi yuksak darajasini saqlab turish imkonini beradi.

Hiltonning boshqaruv tizimi shuningdek, Xodimlar bilan ishlash tizimida xodimlar boshqaruvi va ularning malakasini oshirishga qaratilgan uzluksiz treninglar tizimiga asoslanadi. Hilton o'z xodimlarini "Team Member" deb ataydi va ularga investitsiya sifatida qaraydi. Kompaniyada ichki o'quv platformalari orqali yangi xodimlarni tayyorlash, mavjud kadrlarga rahbarlik ko'nikmalarini berish, xizmat ko'rsatishdagi yangiliklarni o'rgatish kabi mexanizmlar mavjud. Bularning barchasi xodimlarning sadoqatini oshirib, ish unumdorligini ta'minlaydi. Hilton xizmat ko'rsatishda mijoz tajribasini markazga qo'ygan yondashuvni qo'llaydi. "Hilton Experience" deb nomlangan konsepsiyaga ko'ra, har bir mehmon o'zini qadrlangan, esda qolarli tajriba egasi deb his qilishi kerak. Bu yondashuv xizmat sifatini yuqori darajada ushlab turishga xizmat qiladi.

Hiltonning yana bir muhim boshqaruv yo'nalishi — bu barqaror rivojlanish va ekologik javobgarlik tamoyillarini amalga oshirishdir. "LightStay" nomli korporativ monitoring tizimi orqali kompaniya har bir mehmonxonaning energiya sarfi, suv iste'moli, chiqindilar hajmi va boshqa ekologik ko'rsatkichlarini nazorat qiladi. Bu indikatorlar asosida har yili atrof-muhitga ta'sirni kamaytirishga qaratilgan rejalar ishlab chiqiladi. Hilton brendi barcha davlatlarda yagona korporativ strategiyaga ega bo'lsa-da, har bir mintaqadagi mehmonxonalar mahalliy urf-odat, madaniyat va mijozlar kutganiga moslashtiriladi. Masalan, musulmon davlatlarda Halol oziq-ovqat, maxsus ibodat zonalar mavjud. Bu esa globallik va lokalizm uyg'unligini ta'minlaydi.

Hiltonning boshqaruv tizimida xizmat sifati monitoringi va tahlili alohida o'rin tutadi. Kompaniya har bir mehmonxonaning xizmat ko'rsatish sifatini doimiy ravishda tahlil qilib boradi. Mijozlarning fikr-mulohazalarini yig'ish va ularni ishlov berish orqali kompaniya xizmat sifatini doimiy ravishda oshiradi. "LightStay" tizimi orqali Hilton ekologik samaradorlikni, energiya sarfini va chiqindilarni tahlil qiladi, bu esa kompaniyaning ekologik mas'uliyatga bo'lgan yondashuvini ko'rsatadi. Bundan tashqari, Hiltonning innovatsion yondashuvlari mijozlarga yuqori sifatli xizmat ko'rsatishning yangi usullarini joriy etadi. Masalan, mehmonxona tarmog'i sun'iy intellekt, chat-botlar va avtomatlashtirilgan xizmatlar yordamida mijozlar ehtiyojlarini tezda qondirishga intiladi. Hilton mehmonxonalari xodimlarining har bir faoliyati mijozlar tajribasini yaxshilashga qaratilgan.

Hilton kompaniyasi sun'iy intellekt (AI) texnologiyalarini turli yo'nalishlarda qo'llab-quvvatlaydi, lekin hozirda bu texnologiyalarni faqat ayrim xizmatlar va jarayonlar uchun ishlatadi. Hiltonning raqamli transformatsiyasi, shu jumladan sun'iy intellektni qo'llash, asosan mijozlarga xizmat ko'rsatishda va operatsion samaradorlikni oshirishda qo'llanadi. Masalan:

- Mijozlarga xizmat ko'rsatishda AI: Hiltonning mobil ilovasida sun'iy intellekt yordamida ishlov beruvchi chat-botlar mavjud. Bu botlar mijozlar bilan muloqot qiladi, ularning so'rovlarini qabul qiladi va avtomatik tarzda javoblar taqdim etadi. Bu, ayniqsa, mehmonlar uchun tezkor yordam va qo'llab-quvvatlashni ta'minlashda foydali.

- Xizmatlarni personalizatsiya qilish: Sun'iy intellekt Hilton tomonidan mijozlar tajribasini yaxshilash uchun ishlatiladi. Misol uchun, Hiltonning "Hilton Honors" ilovasi foydalanuvchilarning afzalliklarini tahlil qilib, individual xizmatlarni taklif qilish imkoniyatini yaratadi. Bu ilova orqali mehmonlar o'zlarining afzal ko'rgan xonalarini tanlashi, to'lovlarni amalga oshirishi va boshqa xizmatlardan foydalanishi mumkin.

- Optimallashtirilgan xizmatlar: Hiltonning ba'zi mehmonxonalari operatsion samaradorlikni oshirish maqsadida AI texnologiyalarini joriy qilgan. Masalan, mehmonxona xonalari uchun narxlarni optimallashtirish, xonalar bronini boshqarish va boshqa tashkiliy jarayonlarni avtomatlashtirishda AI ishlatiladi.

Hilton boshqaruv modeli xalqaro mehmonxona sanoatida ilg'or va muvaffaqiyatli tajriba hisoblanadi. Bu model strategik rejalashtirish, xizmatni standartlashtirish, raqamli texnologiyalarni keng joriy etish, mijozlar ehtiyojiga tezkor moslashish va barqaror rivojlanish tamoyillariga asoslangan. Bunday yondashuv xalqaro mehmonxona tarmoqlarining uzoq muddatli muvaffaqiyati va raqobatbardoshligini ta'minlovchi muhim omillardandir. Hilton mehmonxona tarmog'i boshqaruvi yuqori darajadagi tizimlashtirilgan yondashuv, texnologik yechimlar, inson resurslarini rivojlantirish va mijozga yo'naltirilgan xizmat falsafasiga asoslangan. Uning boshqaruv modeli O'zbekiston mehmonxona xo'jaligi uchun o'rnak bo'la oladi. Ayniqsa, franchayzing asosidagi kengayish, raqamli CRM tizimlari, ekologik barqarorlik, xizmat sifatining yagona standarti singari elementlar milliy mehmonxona sohasida ham samarali.

Hilton Worldwide Holdings Inc. kompaniyasining 2020-yildan 2024-yilgacha bo'lgan daromad va xarajatlari haqida quyidagi ma'lumotlar mavjud (6-jadval):

6-jadval. Yillik Daromad va Xarajatlar (2020–2024)¹

Yil	Daromad (milliard \$)	Xarajatlar (milliard \$)
2024	11.17	8.81
2023	10.24	8.01
2022	8.77	6.68
2021	5.79	4.77
2020	4.31	3.72

Regressiya tenglamasini tuzish uchun biz daromadlarni (y) xarajatlar (x) ga nisbatan regressiya tahlilidan foydalanamiz. Shu sababli, $y = a + bx$ ko'rinishidagi tenglama hosil qilishimiz kerak, bu erda:

y - daromad

x - xarajatlar

a - y kesishgan nuqtasi (intercept)

b - regressiya koeffitsiyenti (slope)

Berilgan ma'lumotlarni ko'rib chiqamiz:

2024: ($x_1=8.81$, $y_1=11.17$)

2023: ($x_2=8.01$, $y_2=10.24$)

2022: ($x_3=6.68$, $y_3=8.77$)

2021: ($x_4=4.77$, $y_4=5.79$)

2020: ($x_5=3.72$, $y_5=4.31$)

Birinchi qadam - qo'shimchalar (x_i , y_i) ni qiymatlarni hisoblab chiqamiz:

$n=5$

$\sum x = 8.81 + 8.01 + 6.68 + 4.77 + 3.72 = 31.99$

$\sum y = 11.17 + 10.24 + 8.77 + 5.79 + 4.31 = 50.28$

$\sum xy = (8.81 \times 11.17) + (8.01 \times 10.24) + (6.68 \times 8.77) + (4.77 \times 5.79) + (3.72 \times 4.31) = 98.4107 + 82.0624 + 58.6786 + 27.6333 + 16.0292 = 282.8132$

$\sum x^2 = (8.81^2) + (8.01^2) + (6.68^2) + (4.77^2) + (3.72^2) = 77.7761 + 64.1601 + 44.6224 + 22.7529 + 13.8384 = 223.1499$

Regressiya koeffitsientlarini hisoblash uchun formulalardan foydalanamiz:

$$b = \frac{n \sum xy - \sum x \sum y}{n \sum x^2 - (\sum x)^2}$$
$$a = \frac{\sum y - b \sum x}{n}$$

Bu qiymatlarni hisoblab chiqamiz:

b ni hisoblash:

$$b = \frac{5 * 282,81 - 31,99 * 50,28}{5 * 223,15 - (31,99)^2} = \frac{1414,066 - 1607,9997}{1115,7495 - 1023,7601} = \frac{-193,9332}{91,9894} \approx -2,11$$

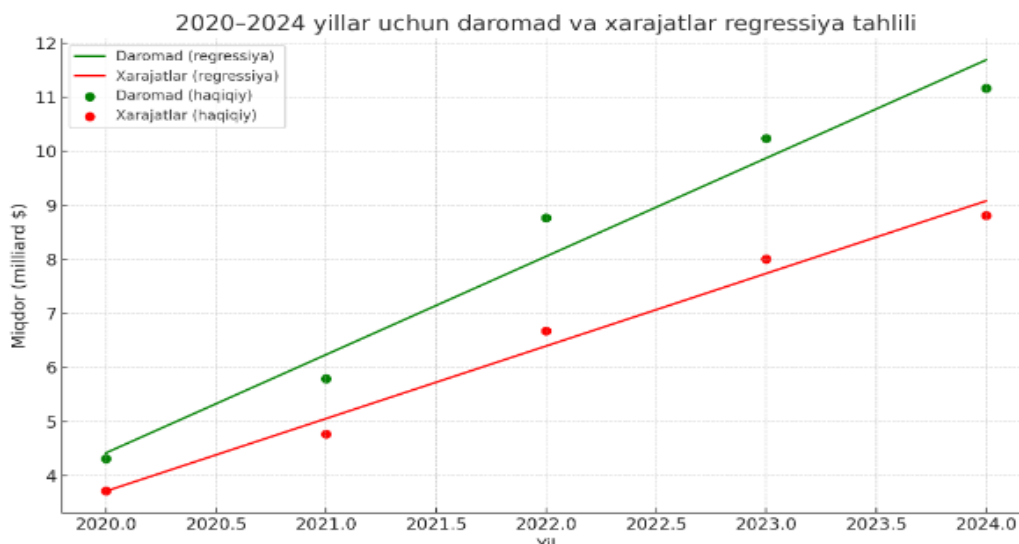
$$\frac{50,28 - (-2,11) * 31,99}{5} = \frac{117,6489}{5} \approx 23,53$$

a ni hisoblash:

Shuningdek, regressiya tenglamasini yozamiz:

$y = 23.54 - 2.11x$

¹ Manba: Hilton Worldwide Holdings Inc. moliyaviy hisobotlari

1-rasm. 2020—2024-yillar uchun daromad va xarajatlar regressiya tahlili.

Mana, 2020—2024-yillar uchun daromad va xarajatlarning regressiya tahlili grafigi. Grafikda haqiqiy ma'lumotlar nuqtalar bilan, regressiya chiziqlari esa mos ravishda yashil va qizil chiziqlar bilan ifodalangan.

Avvalo, berilgan ma'lumotlar asosida daromad va xarajat o'rtasidagi korrelyatsiyani hisoblaymiz. Korrelyatsiya koeffitsiyenti daromad va xarajat o'rtasidagi bog'liqlikning kuchini va yo'nalishini ko'rsatadi.

Hisoblash natijasida quyidagi korrelyatsiya koeffitsiyenti aniqlandi: Korrelyatsiya koeffitsiyenti (r): 0.9995

Bu degani, daromad va xarajat o'rtasida juda kuchli ijobiy bog'liqlik mavjud. Daromad oshishi bilan xarajat ham deyarli bir xil miqdorda oshadi.

Regressiya tenglamasi: Korrelyatsiya tahlilidan so'ng, daromad va xarajat o'rtasidagi bog'liqlikni ifodalovchi regressiya tenglamasini tuzamiz. Regressiya tenglamasi xarajatlarni (y) daromadga (x) bog'liq holda bashorat qilish imkonini beradi. Regressiya tenglamasi quyidagicha ko'rinishga ega: $y = 0.762x + 0.242$. Bu tenglamada:

y – bashorat qilinayotgan xarajatlar (milliard \$)

x – daromad (milliard \$)

0.762 – regressiya koeffitsiyenti (daromadning xarajatga ta'siri)

0.242 – ozod had (daromad nolga teng bo'lganda xarajatlar)

Yuqoridagi tahlil ma'lumotlari asosida Hilton Worldwide Holdings Inc. kompaniyasining kelgusi 2030-yilga qadar daromad va xarajatlarni bashoratlash imkoniyati yuzaga chiqdi.

1. Tendensiyalarni tahlil qilish yordamida berilgan ma'lumotlar asosida daromad va xarajatlar har yili o'sib borayotganini ko'rishimiz mumkin. O'sish sur'atlarini aniqlash uchun quyidagi amallarni bajaramiz:

Daromadning o'rtacha yillik o'sishi:

$(11.17 - 4.31) / 4 = 1.715$ milliard \$

Xarajatlarning o'rtacha yillik o'sishi:

$(8.81 - 3.72) / 4 = 1.2725$ milliard \$

2. Regressiya tenglamasidan foydalanib, avvalgi javobda topilgan regressiya tenglamasi: $y = 0.762x + 0.242$ ekanligi ma'lum bo'ldi. Bu tenglama yordamida kelajakdagi xarajatlarni bashorat qilishimiz mumkin, lekin avvalo daromadni prognoz qilishimiz kerak.

3. Daromadni bashoratlash uchun daromadning o'rtacha yillik o'sishini hisobga olib, 2030 yilgacha bo'lgan daromadni prognoz qilamiz. 2024 yildan 2030 yilgacha 6 yil bor.

2030 yilgi daromad:

$11.17 + (1.715 \cdot 6) = 21.46$ milliard \$

4. Xarajatlarni bashorat qilishda regressiya tenglamasidan foydalanib, 2030 yilgi xarajatlarni bashorat qilamiz:

2030 yilgi xarajatlar:

$y = 0.762 \cdot 21.46 + 0.242 = 16.65$ milliard \$

5. Yakuniy bashoratlash natijasiga ko'ra,

- 2030 yilgi prognoz qilingan daromad: 21.46 milliard \$

- 2030 yilgi prognoz qilingan xarajatlar: 16.65 milliard \$

Olingan natijalar Hilton Worldwide Holdings Incning pandemiyadan so'ng tez tiklanganini va bozordagi pozitsiyasini mustahkamlashga muvaffaq bo'lganini ko'rsatadi. Daromadlarning barqaror o'sishi, xususan, franchayzing va menejment xizmatlarining ulushi oshayotgani kompaniyaning operatsion modelini samarali ekanini ko'rsatadi. Biroq ishchi kuchi va texnologiyaga doir xarajatlarning katta bo'lishi xarajatlarni yanada optimallashtirish zarurligini bildiradi.

Texnologiyalarga sarmoya kiritish, mijozlarga xizmat sifatini oshirish va yangi bozorlar bilan ishlash kompaniya daromadlarining barqarorligini ta'minlashga yordam bermoqda. Yashil texnologiyalarga o'tish va ekologik mehmonxonalarni rivojlantirish esa kelajakda xarajatlarni kamaytirish va brend obro'sini oshirishga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Hilton Worldwide Holdings Inc moliyaviy jihatdan sog'lom tuzilmaga ega bo'lib, daromad va xarajatlar o'rtasidagi muvozanatni saqlash orqali barqaror foyda ko'rsatkichlariga erishmoqda. Kelgusida kompaniya raqamli transformatsiyani jadallashtirishi, xarajatlarni optimallashtirishi va ekologik innovatsiyalarni kengaytirishi tavsiya etiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. N.R.Raxmonov, G'.A.G'aniyev Restoran ishi. O'quv qo'llanma,-T.: "Iqtisod va moliya", 2021 yil, 316 bet.
2. G'aniyev G'.A. Restoran ishi: darslik;-T. "O'ZKITOBSAVDONASHRYOTI" NMIU-2023 769-bet.
3. Mehmonxona xo'jaligi iqtisodiyoti: o'quv qo'llanma / G'aniyev G'.A., Mavlyanov.M.Yu: "Usmon Nosir mediya" nashriyot, 2024. – 559 bet.
4. Seo, K., Woo, L., Mun, S. G., & Soh, J. (2021). The asset-light business model and firm performance in complex and dynamic environments: The dynamic capabilities view. *Tourism Management*, 85, 104311. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2021.104311>
5. Fernández-Barcala, M., González-Díaz, M., & López-Bayón, S. (2022). Choosing contracts to support ALFO strategy: Insights from comparing franchised and managed hotels. *Industrial Marketing Management*, 105, 94–108. <https://doi.org/10.1016/j.indmarman.2022.05.015>
6. Bohdanowicz, P. (2007). A Case Study of Hilton Environmental Reporting as a Tool of Corporate Social Responsibility. *Tourism Review International*, 11(2), 115–131. <https://doi.org/10.3727/154427207783948937>
7. O'Neill, J. W., & Carlback, M. (2011). Do brands matter? A comparison of branded and independent hotels' performance during a full economic cycle. *International Journal of Hospitality Management*, 30(3), 515–521. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2010.08.003>
8. O'Neill, J. W., & Mattila, A. S. (2010). Hotel Brand Strategy. *Cornell Hospitality Quarterly*, 51(1), 27–34. <https://doi.org/10.1177/1938965509352286>
9. Abdiraxmanovich, Ganiyev Golib University Models in the Context of Globalization, *Central Asian Journal of Innovations on Tourism Management and Finance*.
10. Abdiraxmanovich, Ganiyev Golib, Commercialization of the University is the Basis of Competitive Training. *Central Asian Journal of Theoretical and Applied Science*. *Central Asian Studies*, 3,5, 153-158
11. Г.А Ганиев. Новые технологии-как фактор снижения себестоимости продукции. *АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ЭКОНОМИКИ И АГРОБИЗНЕСА*, 49-54
12. Baxriddinovna T. N. O 'ZBEKISTONDA XALQARO TURIZMNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA TURISTIK SALOHIIYATI //Science and innovation. – 2024. – T. 3. – №. Special Issue 46. – C. 578-580.
13. Baxriddinovna T. N. TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING XORIJIY TAJRIBASI //Science and innovation. – 2024. – T. 3. – №. Special Issue 28. – C. 830-833.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 8

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
